

تحقق الزامات آیین‌نامه در برگزاری سی‌وچهارمین جشنواره موسیقی فجر

گزارش «تحقق الزامات آیین‌نامه در برگزاری سی‌وچهارمین جشنواره موسیقی فجر» را سمانه کاکاوند زیر نظر پژوهشکده هنر پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات در پاییز ۱۳۹۸ نوشته است.

مقدمه

آیین‌نامه جشنواره بین‌المللی موسیقی فجر باید به سندی روشن، رهنما و راه‌گشا تبدیل شود، اگرچه پرونده سی‌وچهار ساله این مناسبت فرهنگی، نشان از مواجهه با استقبال خوبی از سوی علاقه‌مندان دارد، اما از آنجا که ارتقای سطح کیفی و درخشش در عرصه بین‌المللی از آرمان‌های جشنواره است، لذا اتخاذ تصمیمات صحیح، تدبیراندیشی و برنامه‌ریزی درست به‌منظور تهیه و تنظیم و بازنگری آیین‌نامه، می‌تواند به موسیقی ایرانی کمک‌های فراوانی کند؛ به‌عبارتی تدوین آیین‌نامه‌ای جامع که شالوده بنای جشنواره را پی ریزد ضروری است؛ آیین‌نامه‌ای که قابلیت بازنگری مداوم داشته و مناسب هر دوره از جشنواره به اقتضای مسائل روز باشد. در این بخش از گزارش، سعی می‌شود نتایج و پیشنهادهایی که حاصل مطالعات، طبقه‌بندی یافته‌های حاصل از مصاحبه و تحلیل آن‌هاست، عرضه شود. لذا آیین‌نامه محوری ثابت، لحاظ‌شده و ابعاد اجرایی جشنواره حول آن بررسی گشته است، اما شایان ذکر است که در فرایند تهیه گزارش، روشن شد که آیین‌نامه نیز اصلی باثبات نبوده و نیازمند تغییر و بازنگری است. در نتیجه برخی پیشنهادهای متوجه لزوم تغییر و ترمیم سند نام‌برده است.

جمع‌بندی

به‌طورکلی سنجش اجرای آیین‌نامه در دو بخش شکلی و محتوایی نشان از آن داشت که برگزارکنندگان مدعی رعایت صددرصدی در بخش شکلی هستند؛ درعین‌حال آنان اذعان دارند محتوای آیین‌نامه کاستی‌هایی دربردارد. به‌ترتیب موارد ذیل از مهم‌ترین تغییرات جشنواره سی‌وچهارم بود:

جشنواره‌ای که براساس آیین‌نامه برگزار شد:

- انتخاب دبیر به‌وسیله شورا
- نظم‌پذیرتر شدن جشنواره
- سویه‌پذیری جشنواره برای حذف بخش رقابتی
- لزوم وجود فراخوان در جشنواره
- ایجاد تنوع در گونه‌های اجرایی موسیقی راه‌یافته به جشنواره
- وجود شورای انتخاب گروه‌ها و آثار ارسالی به جشنواره
- وجود شورای نقد و ارزیابی جشنواره

نتایج

نخستین دورهٔ تدوین آیین‌نامه مثبت ارزیابی شد و تحلیل و ارزیابی سند نام‌برده با کلیات برگزاری جشنواره نکات، دیدگاه، ضعف‌ها، قوت‌ها و فرصت‌هایی را دربرداشت. در برخی مواقع علی‌رغم تلاش گردانندگان، به سبب جامع نبودن بندهای آیین‌نامه و گاهی عدم رعایت کامل مفاد آیین‌نامه از سوی برگزارکنندگان کاستی‌هایی در روند برگزاری جشنواره دیده شد، لذا در این بخش سعی بر آن است که ضعف‌ها و قوت‌ها با تکیه بر آیین‌نامه بررسی شود.

انتقادات به منطبق نبودن روند برگزاری جشنواره با مفاد آیین‌نامه

ضمن تهیه گزارش و بنا بر مستندات در دسترس، مصادیق انطباق و عدم انطباق روند برگزاری جشنواره با مفاد آیین‌نامه به دست آمد که به شرح ذیل است:

جدول شماره ۱: موارد انطباق و عدم انطباق روند برگزاری جشنواره با مفاد آیین‌نامه

موارد انطباق برگزاری جشنواره با مفاد آیین‌نامه

موارد عدم انطباق روند برگزاری جشنواره با مفاد آیین‌نامه

طرح شورای مسائل شورای انتخاب آثار گروه‌ها و شورای ارزیابی

نحوهٔ انتخاب دبیر جشنواره/ تأثیر احتمالی مدیران وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی بر رأی شورا در انتخاب دبیر

تهیه و اعلام فراخوان جشنواره

معرفی دیرهنگام اعضای «شورای پیشنهاد دبیر» از سوی رئیس جشنواره

با تکیه بر بند ۳ آیین‌نامه دبیر هنری جشنواره از سوی شورای انتخاب دبیر، انتخاب شد.

نقض در ترکیب اعضای شورای ارزیابی

معرفی و رونمایی دیرهنگام از اعضای شورا

آغاز دیرهنگام فعالیت شورای ارزیابی جشنواره

ارتباط کاری اعضای شورا با جشنواره/ عدم تطابق با بند ۶-۴-۱

در ستون اول جدول بالا، موارد شاخص انطباق عملکرد برگزارکنندگان براساس خطمشی آیین‌نامه و در ستون دوم نیز مهم‌ترین موارد عدم انطباق روند برگزاری جشنواره با مفاد آیین‌نامه درج شده است.

انتقادات به محتوای آیین‌نامه و ضعف‌های اجرای جشنواره به دلیل کاستی‌های آیین‌نامه

علاوه بر کاستی‌ها در عملکرد مجریان و برگزارکنندگان و نحوه برگزاری و بی‌توجهی به مفاد آیین‌نامه بخشی از ضعف‌ها متوجه نقص محتوایی در آیین‌نامه دانسته شد. جشنواره سی‌وچهارم نخستین دوره‌ای بود که بر مبنای آیین‌نامه برگزار شد؛ اما زوایای مغفول در ذیل بندهای آیین‌نامه دیده می‌شود؛ مواردی که نشان از آن دارد که علی‌رغم تلاش برگزارکنندگان در به‌جا آوردن مفاد آیین‌نامه عملکردی کاملاً قابل‌دفاع نداشته و با انتقاداتی روبه‌رو بوده‌اند. مواردی که در ذیل شمرده شده، مصداق این مدعا است:

قیدنشدن برنامه زمان‌بندی دقیق

عدم تعیین تکلیف بخش رقابتی

نبود بندهایی مبنی بر چگونگی حضور بانوان (آوازی و هم‌خوان و...)

عدم تعیین زمان دقیق معرفی شورای انتخاب دبیر، شورای انتخاب آثار و شورای ارزیابی در متن آیین‌نامه

نبود دسته‌بندی دقیق در شرح وظایف شورای ارزیابی در سه مقطع پیش از جشنواره، هنگام برگزاری و پس از برگزاری

مشخص نبودن چگونگی تهیه، تنظیم و نحوه و زمان ارسال فراخوان

مشخص نبودن شاخص‌ها و نوع توانمندی‌های افراد و واجدان حضور در شوراها

اختصاص نیافتن بندهایی در آیین‌نامه به فرهنگ و هویت ایرانی-اسلامی

کلی‌گرایی در تهیه و تنظیم محتوا و ساختار آیین‌نامه